

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ Й ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА
ЖУРНАЛІСТИКИ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА
ЖУРНАЛІСТИКИ**

**ВИСВІТЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УКРАЇНСЬКИХ
МЕДІА ПІД ЧАС ВІЙНИ**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 461 групи
Спеціальність: 061 Журналістика
Освітньої програми
Журналістика

Ібрагімова Сабіна Зінхаровна

Науковий керівник: кандидат
філологічних наук, доцент Соломахін А.Ф.

Рецензент: кандидатка педагогічних наук,
доцентка, завідувачка кафедри управління
соціальними комунікаціями Харківського
національного економічного
університету ім. С. Кузнеця
Яресько К. В.

Івано-Франківськ – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА ЇЇ ВІДОБРАЖЕННЯ У МЕДІА	6
1.1. Поняття національної ідентичності: політичний та соціально-культурний аспекти	6
1.2. Роль медіа у формуванні національної свідомості суспільства	10
1.3. Історичний контекст висвітлення національної ідентичності в українських ЗМІ	13
РОЗДІЛ 2. СПЕЦИФІКА ВІДОБРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УКРАЇНСЬКИХ ЗМІ В УМОВАХ ВІЙНИ	17
2.1. Інформаційні стратегії репрезентації національної ідентичності	17
2.2. Наративи про національну ідентичність у медіапросторі після 24 лютого 2022 року	20
2.3. Медіа як чинник консолідації українського суспільства в умовах війни	23
2.4. Деструктивні впливи на формування національної ідентичності	25
ВИСНОВКИ	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31
ДОДАТКИ	40

ВСТУП

Сучасний інформаційний простір відіграє ключову роль у формуванні суспільної думки, особливо в умовах війни. ЗМІ не лише інформують громадян про події, а й впливають на національну свідомість, зміцнюючи або трансформуючи уявлення про власну ідентичність.

Війна в Україні, яка триває з 2014 року і значно загострилася після повномасштабного вторгнення росії у 2022 році, суттєво змінила медіасередовище країни. Українські ЗМІ стали не просто засобом передачі новин, а інструментом об'єднання суспільства, формування патріотичного настрою та боротьби з ворожою пропагандою. Значну роль у цьому процесі відіграють як традиційні ЗМІ (телебачення, радіо, друковані видання), так і нові медіа, зокрема соціальні мережі та блогерські платформи.

Актуальність дослідження. Окреслена проблематика порушувалася такими вченими як А.І. Юрчишина, В.М. Чекштуріна, П.О. Коханко, С.Г. Денисюк, які у своїх доробках досліджували специфіку відображення національної ідентичності в медіапросторі України, роль медіа у формуванні політичного дискурсу в умовах російсько-української війни, а також вплив ЗМІ на становлення української національної свідомості. Значимість наукової розвідки зумовлена необхідністю аналізу ролі українських медіа у висвітленні національної ідентичності під час війни та їхнього впливу на суспільство. Дослідження дозволить оцінити ефективність інформаційних стратегій, зрозуміти основні наративи, які формують національну свідомість, а також виявити ключові виклики та загрози в умовах інформаційної війни.

Метою дослідження є аналіз особливостей висвітлення національної ідентичності в українських медіа під час війни та оцінка їхнього впливу на суспільство. Мета передбачає виконання таких **завдань**:

1. Дослідити теоретичні основи поняття «національна ідентичність».

2. З'ясувати роль медіа у формуванні національної свідомості суспільства.

3. Окреслити історичний контекст висвітлення національної ідентичності в українських ЗМІ.

4. Визначити інформаційні стратегії репрезентації національної ідентичності.

5. Розглянути наративи про національну ідентичність у медіапросторі після 24 лютого 2022 року.

6. Розкрити вплив українських медіа на консолідацію українського суспільства під час війни.

7. Проаналізувати деструктивні впливи на формування національної ідентичності в умовах інформаційного протистояння.

Об'єктом дослідження є особливості висвітлення національної ідентичності в українських засобах масової інформації. **Предмет дослідження** охоплює історичний контекст висвітлення національної ідентичності в Україні, інформаційні стратегії та наративи, що її відображають, вплив медіасередовища на суспільні трансформації в умовах війни, а також фактори, які деструктивно впливають на процеси національного самовизначення.

Методи дослідження: контент-аналіз, дискурсивний аналіз, порівняльний аналіз.

Практичне значення: результати дослідження можуть бути використані журналістами, медіааналітиками, редакторами та фахівцями у сфері комунікацій для формування контенту, що сприяє збереженню й популяризації української національної ідентичності. Також напрацювання стануть у нагоді для створення навчальних програм та курсів з аналізу медійного впливу на національну ідентичність та реалізації проєктів,

спрямованих на посилення ролі медіа у формуванні громадянської свідомості та патріотизму.

Апробація роботи. Деякі положення Розділу 2 висвітлено в тезах «Вплив українських медіа на зміцнення національної ідентичності в умовах війни» на X Міжнародній науково-практичній студентській конференції «Актуальні питання інформаційної діяльності: теорії та інновації» (20 березня, 2025 р., Одеса).

Структура роботи: кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

РОЗДІЛ 1

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА ЇЇ ВІДОБРАЖЕННЯ У МЕДІА

1.1 Поняття національної ідентичності: політичний та соціально-культурний аспекти

Ідентичність є одним з ключових міждисциплінарних понять у соціально-гуманітарних науках. Його сутність набувала виразної форми шляхом довготривалих досліджень у таких наукових дисциплінах, як психологія, філософія, антропологія, соціологія, лінгвістика, культурологія, етнологія, політологія тощо. Кожна з цих дисциплін пропонує власну точку зору та власний підхід до визначення та розуміння поняття ідентичності, застосовуючи сформовані цією галуззю знань методологію та теорії. Таким чином феномен ідентичності поєднує в собі індивідуальну, лінгвістичну, культурну, соціальну, політичну та багато інших компонент, які важко відділити одну від одної.

Термін «ідентичність» простежуються до латинських «*identifico*» – «ототожнюю» та «*identicus*» – «однаковий, тотожний», а також пізньолатинського «*identitas*». Усі ці терміни поєднуються спільним коренем «*īdem*» – той самий, або «*īdem*» – те саме [16, с. 3; 29, с. 233; 32, с. 72; 35]. У великому тлумачному словнику сучасної української мови ідентичність визначається як тотожність, прикметнику «ідентичний» надається значення «тотожний, однаковий, рівнозначний» [4, с. 488].

Як зазначає Е.Д. Сміт, відповідно до типу групи, з якою ідентифікує себе людина, формуються різні типи її колективних ідентичностей. Так приналежність до певного роду є основою родової або родинної ідентичності; ототожнення себе з певною місцевістю формує територіальну (місцеву або регіональну) ідентичність; соціоекономічні фактори формують приналежність

людини до певного соціального класу, її класову ідентичність. Релігійна ідентичність базується на поєднанні культури та символів, міфів та традицій, зашифрованих у обрядах та ритуалах. Етнічна ідентичність у багатьох рисах схожа з релігійною, етнічна та релігійна ідентичності часто суміщаються та посилюють одна одну. Національна ж ідентичність, часто об'єднує не тільки і не стільки за етнічним принципом, скільки включає відчуття належності до певної політичної спільноти, яка характеризується наявністю певних спільних інституцій, єдиних прав та обов'язків членів спільноти [30].

Таким чином, визначення сутності поняття «національна ідентичність» є питанням дискусійним з декількох причин:

- нечіткість визначення поняття ідентичності, яка одночасно визначається як тотожність самому собі та як тотожність чомусь іншому;
- нечіткість, розмитість поняття національної ідентичності, порівняно з ідентичністю етнічною;
- полісемантичність самого поняття нації [22].

Л. Нагорна чітко розділяє ідентичність етнічну та національну, визначаючи підґрунтям етносу – біологічні, культурно-релігійні та лінгвістичні особливості, а підґрунтям нації – територіальні, інституційні та політичні [22, с. 20].

Е.Д. Сміт, у свою чергу, виділяє дві моделі нації: західну та незахідну (етнічну), які відрізняються одна від одної як загальним принципом формування, так і складом основних компонент. Складові частини цих моделей схематично наведено на рис. 1.1. У роботах Я. Грицака ці моделі називаються цивільною та етнічною [5].

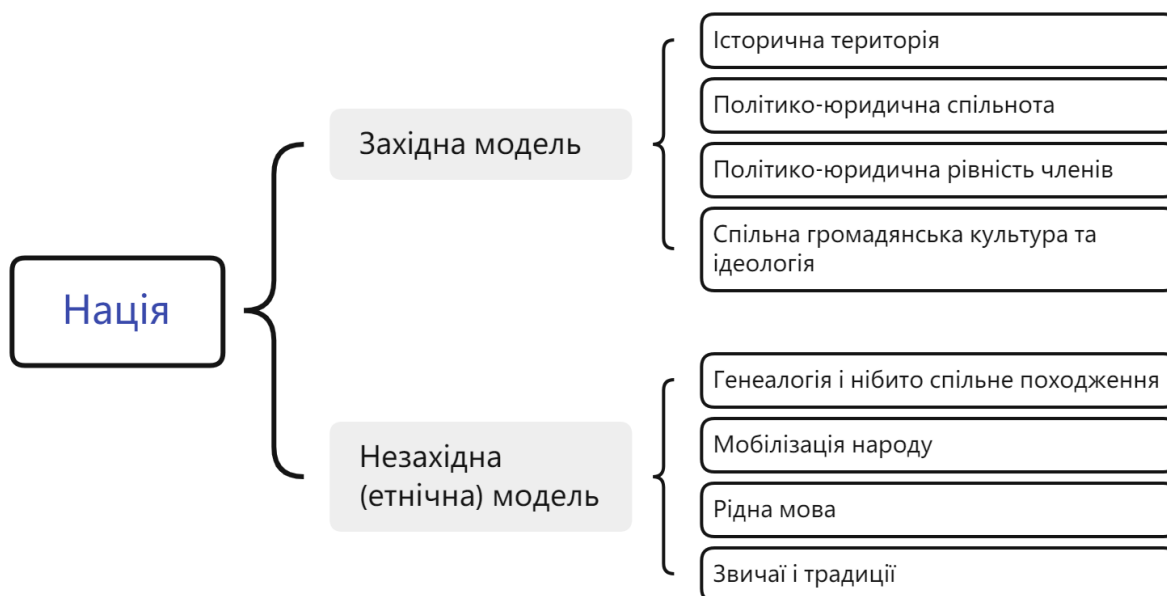

Рис. 1.1. Моделі нації за Е.Д. Смітом

Таким чином, поєднуючи західну та етнічну моделі він виокремлює основні риси, які формують національну ідентичність:

- 1) наявність певної історичної території, або рідного краю;
- 2) сформованість спільних міфів та історичної пам'яті;
- 3) утворення спільної масової, громадської культури;
- 4) наявність єдиних юридичних прав та обов'язків для всіх членів спільноти;
- 5) спільна економіка та можливість вільного пересування у межах національної території [30].

Найбільш значущі визначення поняття «національна ідентичність» наведено на рис. 1.2. [11, с. 155; 26; 31, с. 177; 30, с. 252; 41, с. 173; 33, с. 11, 22; 25, с. 286-287].

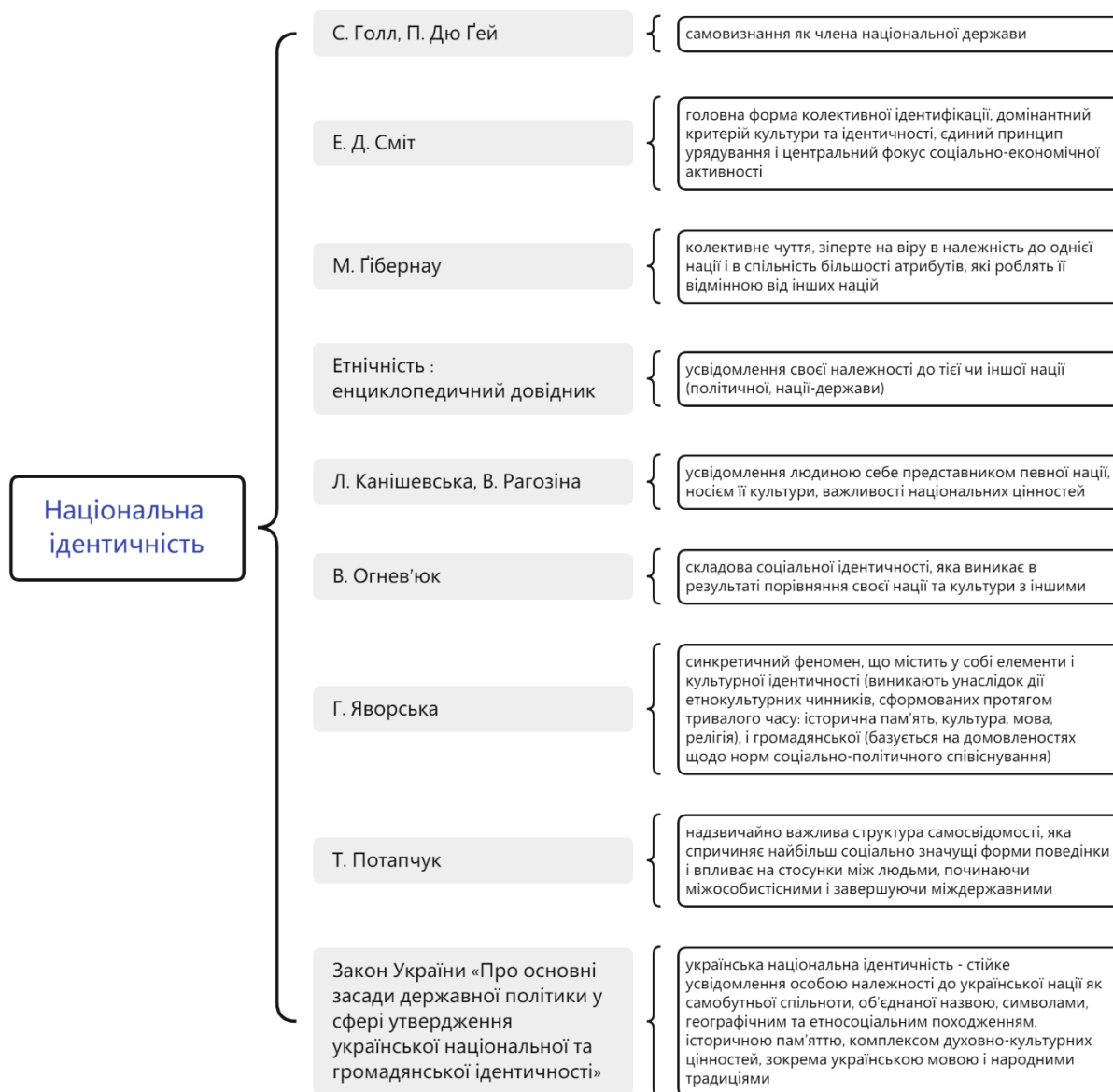

Рис. 1.2. Визначення національної ідентичності

Аналізуючи наведені дефініції варто звернути увагу на таку ключову рису національної ідентичності як суспільного феномену – національна ідентичність є результатом свідомого акту визнання своєї належності до певної нації. Також важливим аспектом є окремі елементи, які формують та підтримують ідентичність: назва, мова, символи, культура, історична пам'ять, релігія тощо.

Таким чином, в рамках дослідницької роботи може бути сформовано визначення національної ідентичності як усвідомленого образу себе як частини певної нації, сформований в тому числі шляхом визнання її етнокультурних, територіальних та інших елементів, таких як назва, мова, територія, символи, культура, історична пам'ять, релігія тощо.

1.2. Роль медіа у формуванні національної свідомості суспільства

Як і особистісна ідентичність, ідентичність національна не є сталим утворенням, вона здатна видозмінюватись з часом під впливом різних факторів зовнішнього середовища.

Як зазначає М. Козловець, національна ідентичність, на відміну від етнічної, є більш рухомою та змінною, оскільки вона постійно розвивається та переосмислюється. Таким чином, процес формування національної ідентичності є постійним. Національна ідентичність ґрунтується на свідомому виборі та раціональному усвідомленні особою або групою спільних історичних, політичних та громадянських цінностей [16, с. 7]. Таким чином, значний вплив на процеси формування національної ідентичності мають будь-які засоби та середовища впливу на свідомість особистості та суспільства у цілому.

За твердженням Ф. Фукуями національна ідентичність формується як згори вниз, так і знизу вгору. Політичними інструментами формування національної ідентичності є, наприклад, застосування правил щодо громадянства та проживання, міграційних законів, тощо. З іншого боку, у напрямку знизу вгору формування національної ідентичності здійснюється художниками, музикантами, поетами, кінорежисерами, істориками та звичайними громадянами [34]. Я. Грицак та О. Комаров описують українську

націю, як таку, що створюється знизу, самими громадянами та суспільством у режимі реального часу [6, с. 4-5].

Для опису ролі медіа у формуванні національної свідомості та, відповідно, національної ідентичності українців під час війни варто окреслити, що саме мається на увазі під поняттям «медіа», та які суб'єкти та явища є частиною цього поняття.

У Кембриджському словнику «медіа» визначається як «Інтернет, газети, журнали, телебачення тощо, які розглядаються як група» [45]. У той же час словник Collins English Dictionary описує «медіа» як «телебачення, радіо, газети та журнали» [46]. Великий тлумачний словник сучасної української мови та словник Merriam Webster прирівнюють поняття «медіа» до «мас-медіа» [4, с. 655; 47]. При цьому «мас-медіа» Великий тлумачний словник сучасної української мови визначає як засоби масової інформації, до яких включає телебачення, радіо, кіно, пресу, тощо, а словник Merriam Webster – як «форми комунікації, призначені для охоплення багатьох людей: газети, радіо- та телестанції, веб-сайти тощо, через які інформація передається громадськості» [4, с. 649; 44]. У більш широкому розумінні під медіа розуміють спільне середовище, призначене для передачі інформації незалежно від її типу чи мети. Так М. Маклуен у своїх роботах «Розуміння медіа»: зовнішні розширення людини» та «Закони медіа» розглядає ЗМІ не лише як канали комунікації, але й у більш глобальному сенсі – як зв'язкову ланку між людиною, суб'єктом, та об'єктом її пізнання чи дії [3, с. 196].

Л. Чередник виділяє такі типи медіа:

- 1) масмедіа або ЗМІ, які включають телебачення, пресу, інтернет-ЗМІ, радіо;
- 2) директ-медіа – засоби безпосередньої адресної передачі інформації: інтернет (включаючи e-mail та месенджери), пошта, телефон, тощо;

- 3) медіаносії – носії інформації;
- 4) соціальні медіа, серед яких соціальні мережі, персональні сайти та блоги [38, с. 76].

Л. Боровик пропонує визначати медіа у більш широкому розумінні – як середовище, здатне опосередковувати відносини людини і світу [3, с. 197].

Функціями медіа у сучасному суспільстві окрім суто інформаційної є, в тому числі, формування суспільного бачення щодо певних подій чи явищ та ретрансляція відповідних духовних та соціальних цінностей [17]. Відповідно, медіа є засобом вироблення національної ідентичності через ретрансляцію певних символів, наративів, ціннісних установок, які створюють відповідний інформаційний простір.

Як зазначає В. Кулик, особлива роль медіа у процесі формування національної ідентичності реалізується у двох основних напрямках: шляхом відтворення спільного для громадян уявлення про аспекти існування спільноти та належності до них, та шляхом підтримки позитивного сприйняття належності до цієї спільноти [20, с. 155]. На думку автора, за рахунок щоденних ритуалів споживання медійного продукту створюється «почуття спільноти та спільності», яке сприяє суспільній єдності [19, с. 135].

Н. Шайда виділяє ще одну важливу функцію, яку виконує медіа в контексті динамічності існування національної ідентичності – протистояння зовнішній інформаційній експансії – пропаганді. Таким чином, медіа виконує не тільки функцію формування національної ідентичності, а й функцію захисту її від руйнування ззовні [39, с. 155].

Т. Малечко та Ю. Бублей висвітлюють роль медіа та освіти у популяризації національних символів, створенні історичної пам'яті через висвітлення певних історичних дат та подій, вшанування національних свят та традицій. Це формує позитивне відношення до власної країни, укріплює

почуття приналежності до неї та відповідно сприяє укріпленню національної свідомості громадян [21, с. 221-222].

Отже, національна ідентичність є динамічним утворенням, що постійно формується та переосмислюється під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх факторів, серед яких ключову роль відіграють медіа. Вони не лише ретранслюють наративи, символи й цінності, що цементують почуття спільності, а й виступають інструментом захисту ідентичності від зовнішньої пропаганди, сприяючи консолідації суспільства та посиленню національної свідомості.

1.3. Історичний контекст висвітлення національної ідентичності в українських ЗМІ

Історики Я. Грицак та О. Комаров датою виникнення української ідентичності називають 1619 рік, коли запорозький козак Олешка Захар'їв під час допиту назвав себе українцем [6, с. 4]. Л. Нагорна зазначає, що початок становлення української національної ідентичності датується XVIII століттям. Віхами у процесі формування української національної ідентичності можна визначити “Енеїду” І. Котляревського, творення української літературної мови та роль у цьому процесі Т. Шевченка, діяльність Харківського університету як літературного центру, зародження українського національного руху [22, с. 20].

Важким був процес формування української національної ідентичності у XX столітті. Я. Грицак та О. Комаров визначають датою народження модерної української нації 1914 рік, коли крах європейських імперій започаткував створення нового геополітичного порядку. Українське національне відродження 20-х років було перерване та у значній мірі знівельоване сталінськими репресіями 30-х. Одночасно, на заході України зароджувалася та набирала силу ОУН, згодом було створено УПА. Закінчення

Другої Світової війни та приєднання Криму остаточно окреслили територіальні межі сучасної України, а українська ідентичність розвивалася у двох одночасно існуючих вимірах – національному та радянському, кожен з яких також мав й територіальну зконцентрованість [6, с. 24-31].

Протягом радянського періоду основна задача медіа полягала у закріпленні радянської ідентичності всупереч ідентичності національній, виховання «зрусифікованого громадянина радянського типу», в тому числі за рахунок висвітлення елементів української культури переважно в межах концепції «соціалістичного за змістом, національного за формою» – тобто фольклор, мова та деякі обрані історичні образи допускалися, але були наповнені комуністичним змістом [15, с. 273].

Перемогою української ідентичності можна вважати 1991 рік як дату створення незалежної української держави [6, с. 31]. Період після 1991 року ознаменувався трансформацією радянської тоталітарної ідентичності у пострадянську, для якої характерна відверта ностальгія за радянським періодом [36, с. 323]. Тогочасні українські медіа демонстрували парадоксальну двомірність: з одного боку – кардинальну трансформацію функцій порівняно з радянською епохою, з іншого – стійке збереження архаїчних інституційних моделей та соціальних практик, успадкованих від СРСР [19, с. 177]. Для медіа тих часів була характерна переорієнтація з друкованої преси на телебачення, переважання російськомовного інформаційного продукту, кланова підпорядкованість, поступове припинення мовлення російських державних каналів на території України, активна залученість медіа у політичну боротьбу за владу. Помаранчева революція 2004 року спричинила помітний зсув у роботі медіа – відмову значної кількості ЗМІ виконувати обмеження, накладені президентською адміністрацією («темники» тощо). Політична боротьба у медіа у наступні після Помаранчевої революції

роки характеризувалась великою кількістю замовних матеріалів у ЗМІ, або так званою «цензурою грошей» [19, с. 189-210].

У дослідженні, опублікованому у 2014 році, К. Коростеліна виділяє п'ять основних наративів про національну ідентичність, які існували на той час серед інтелектуальної та політичної еліти України:

- 1) подвійна ідентичність;
- 2) прорадянські настрої;
- 3) боротьба за українську ідентичність;
- 4) визнання української ідентичності;
- 5) мультикультурно-громадянська ідентичність [42, с. 117-118].

Початок Євромайдану став поштовхом для переходу від багатовекторного геополітичного шляху країни до чіткого курсу на євроінтеграцію. Анексія Криму та початок війни з росією закріпила кінець геополітичної багатовекторності, додатково зміцнила та укріпила шлях до подальшого, більш стрімкого формування національної ідентичності. Євромайдан та російське вторгнення суттєво зміцнили прив'язаність українців до своєї держави та нації; погляди українців на цінності та інтереси держави та нації відійшли від росії на Захід. Таким чином, змінами у змісті української ідентичності внаслідок подій 2014 року стало значне її відчуження від росії [43, с. 600].

Розпочата у 2014 році росією війна ознаменувалась різким збільшенням впливу медіа як на політичні процеси у країні, так і на процеси формування української національної ідентичності, зокрема у таких напрямках:

- 1) використання медіа для мобілізації населення та укріплення патріотичних настроїв;
- 2) журналістські розслідування корупційних схем та зловживань вплинули на політичні процеси, підкресливши необхідність реформ;

3) висвітлення російської війни, а також таких подій як збиття рейсу МН17, сформувало негативний імідж росії, що збільшило підтримку України на міжнародній арені;

4) висвітлення у медіа (в тому числі міжнародних) порушень росією міжнародного права сприяло введенню ЄС та США економічних санкцій проти неї;

5) репортажі про наслідки бойових дій для цивільних, допомогли залучити допомогу від міжнародних гуманітарних організацій та окремих донорів [37, с. 60-61].

Таким чином, історичний контекст висвітлення національної ідентичності в українських медіа відображає поступову еволюцію національного самовизначення від перших ознак у XVII столітті до сучасного дискурсу, що формується під впливом ключових історичних подій і культурних трансформацій. Цей перебіг характеризується численними етапами: від запровадження початкових ідентифікаторів у період козацької доби, через формування модерної нації в XVIII–XIX століттях із суттєвою роллю літератури і освіти, до складного періоду радянського впливу, коли медіа використовувалися для закріплення радянської ідентичності. Здобуття незалежності, подальші політичні кризи, зокрема події Євромайдану та російське вторгнення, стали каталізаторами для радикального переосмислення і консолідації українського наративу, де медіа виступають потужним інструментом мобілізації та відстоювання державності.

РОЗДІЛ 2

СПЕЦИФІКА ВІДОБРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УКРАЇНСЬКИХ ЗМІ В УМОВАХ ВІЙНИ

2.1. Інформаційні стратегії репрезентації національної ідентичності

В умовах російсько-української війни питання формування та збереження української національної ідентичності набуло екзистенційного характеру, оскільки від нього безпосередньо залежить не лише культурна, але й фізична цілісність українського народу. Агресія росії супроводжується не лише військовими діями, а й масованою інформаційною війною, спрямованою на знищення української суб'єктності, мови, історичної пам'яті та права на самовизначення. У таких умовах національна ідентичність перетворюється на ключовий ресурс опору, основу згуртованості суспільства та символ незламності, а її збереження – на умову виживання нації як самостійної політичної та культурної спільноти.

Медіастратегія в умовах війни відіграє ключову роль у збереженні національної ідентичності, адже саме через ЗМІ транслуються ключові наративи, символи, цінності й історичні сенси, які консолідують суспільство. Ефективна інформаційна політика дозволяє протистояти дезінформації, підтримувати моральний дух населення та утверджувати українську ідентичність як основу державності. Основними напрямками української медійної стратегії в умовах війни стали боротьба з дезінформацією, підвищення інформаційної безпеки держави та формування інформаційного фронту [37, с. 59].

Українські медіаструктури визначили інформаційне мовлення ключовим інструментом перемоги. Це спричинило різку зміну редакційної

політики: від широкого тематичного спектру до фокусу на аналізі військових операцій, політичних рішень та консолідації суспільства навколо ідеї захисту суверенітету. [28, с. 61].

Першим кроком у реалізації інформаційної стратегії стало створення «Національного телемарафону «Єдині новини», який координував роботу ЗМІ, та був покликаний інформувати населення, підтримувати бойовий дух та запобігати панічним настроям. Він був створений вже на третій день після початку повномасштабної війни та об'єднав шість найбільших українських ЗМІ: «Суспільне Мовлення», парламентський канал «Рада», «ICTV», «1+1», «Україна 24» [2; 37, с. 59].

Ще одним кроком у боротьбі з російською пропагандою, дезінформацією та ІПСО було створення спеціальних проєктів з боротьби з поширенням фейків та інформаційними маніпуляціями. Найбільш відомими проєктами стали «Детектор медіа» та «StopFake», окрім цього, питання протидії російській дезінформації широко висвітлюється у ЗМІ [37, с. 59]. Так проєкт «Детектор медіа» на постійній основі розвінчує фейки, створені російською пропагандою та станом на квітень 2025 року прозвітував про викриття 2733 фейків та 817 маніпуляцій (Додаток 1).

Також однією з тенденцій та одночасно інформаційних стратегій стала часткова міграція медіа у соціальні мережі, яка дозволила значно розширити зону впливу. Також найвпливовіші українські держпосадовці, включаючи Президента України, використовують соціальні мережі як майданчик для медійної комунікації [37, с. 59].

Для українського медіапростору після початку війни найбільш значущими стали наступні тенденції:

- єднання українського суспільства, громадськості, політичної еліти, представників преси та медіабізнесу;

- підвищення значущості соціальних мереж (зокрема Telegram) як каналу розповсюдження інформації. Зокрема, у телеграмі представлена більшість українських медіа, («Суспільне», «УНІАН») значна кількість з них створили і окремі регіональні новинні канали. Велику кількість підписників мають також такі неофіційні канали як «DeepState» (більше 790 тис. підписників, основна інформаційна складова – новини щодо просування лінії фронту), «Николаевский Ванёк» (більше 2,3 млн. підписників, основна інформаційна складова – новини фронту, організація зборів на підтримку ЗСУ, моніторинг нападів у режимі реального часу);

- збільшення інтенсивності російської інформаційної війни проти України, в тому числі шляхом поширення «інформаційно-психологічних спецоперацій»;

- різке зростання уваги міжнародних ЗМІ до України. Наприклад на сайті BBC та інших великих закордонних медіа, були виділені окремі інформаційні розділи, присвячені подіям російсько-української війни;

- підвищення значення фактчекінгу та ролі достовірної інформації [12, с. 885].

Культурні медіа також відіграють важливу роль у висвітленні національної ідентичності під час війни, наприклад: подкаст про літературу «Вуса Гоголя», онлайн-медіа «Свідомі», проєкт «Плюсуй українську» від 1+1 media, фестиваль документального кіно «Культура під час війни», програми Українського культурного фонду, числені фотовиставки, в тому числі українських військових фотокореспондентів. Вони зосередилися на популяризації української мови, літератури, зокрема сучасної, традицій та історії, сприяючи формуванню спільного культурного простору та зміцненню національної свідомості [13].

Таким чином, російсько-українська війна, будучи суттєвим викликом для українського суспільства, через активізацію медіа зумовила стрімку популяризацію національного культурного продукту – від літератури до кіно та театру – одночасно девальвуючи раніше домінантний статус російської культури [1, с. 17].

Отже, в умовах війни українські медіа застосували комплексну інформаційну стратегію, спрямовану на консолідацію української нації та протидію російській інформаційній агресії. Основними інструментами стали оперативна координація інформаційних потоків (як, наприклад, «Єдині новини»), системи фактчекінгу (зокрема через такі проєкти як «Детектор медіа» і «StopFake»), а також активна міграція у соціальні мережі, що дозволило розширити аудиторію та забезпечити швидку комунікацію. Такий підхід не лише протистоїть дезінформації, але й створює платформу для об'єднання суспільства навколо спільних історичних та культурних цінностей, що є основою державності та виживання нації.

2.2. Наративи про національну ідентичність у медіапросторі після 24 лютого 2022 року

Як зазначає К. Коростеліна, аналіз національної ідентичності як наративу, який ґрунтується на культурних алюзіях, спільних посиланнях і створенні сенсу, допомагає осмислити образне творення національної спільноти та її ідентичності, розвиток нових цінностей і переоцінити минуле з цього погляду, визначення основного змісту й чітких меж нації, її неперервності й тривалості [42, с. 20].

З початком повномасштабного російського вторгнення в Україну наративи про національну ідентичність в українському медіапросторі зазнали

значних змін. Основна увага була зосереджена на зміцненні патріотичних почуттів, підтримці державності та протидії ворожій пропаганді.

Так одним зі значущих наративів національного єднання виступив «Схід та Захід разом». Він став інструментом протистояння бінарному розділенню країни на проросійський схід та україномовний захід, а також інструментом протистояння створенню так званих регіональних ідентичностей та посиленню регіонального патріотизму як загрози для української державності [23, с. 85]. Цей та схожі з ним наративи підкреслюють та формують єдність української нації перед лицем ворога. Приклади медійних матеріалів та інших проєктів (включаючи освітні) з використанням цього наративу наведено у Додатку 5.

Антиколоніальний наратив, який підкреслює значущість України як незалежної держави зі сформованою ідентичністю, давньою історією та розвинутою культурою [24, с. 9]. Поширення такого наративу здійснюється з метою протидії російській пропаганді, яка намагається створити образ «вторинності», «провінційності» та «сільськості» української культури та заперечити існування України як незалежної держави. Приклади медійних матеріалів, які просувають антиколоніальний наратив наведено у Додатку 6 (Документальний фільм «Код нації», проєкт «Ukraineg», проєкти Міністерства культури та інформаційної політики тощо).

Іншою групою наративів, «антагоністично-міфологічних», підкреслюється антагонізм та чітке відокремлення всього українського та пов'язаного з Україною від російського: мови, історії. Для цього зокрема використовувались метафоричні та міфологічні інструменти, посилення на популярні образи, одним з яких стали образи «орків» та «ельфів» з «Володаря перснів», а також використання назви «Мордор» для позначення росії. Підкресленню негативного образу російських окупантів слугували також такі

лінгвістичні утворення як «рашисти», «свинособаки» та інші [38, с. 78; 24, с. 8]. Найчастіше такі метафоричні утворення використовуються в неофіційних каналах та медіа, серед яких «DeepState», «Николаевский Ванёк» тощо. Приклади медійних матеріалів та проєктів з використанням цього наративу наведено у Додатку 7.

Наступна група наративів, «героїчна», присвячена возвеличенню українського спротиву. Було створено такі медійні образи, як «Привид Києва» та «Пес Патрон». Героїчним ореолом оточені також постаті Головнокомандувача ЗСУ та Президента України [38, с. 77]. Вірусними стали фрази українського прикордонника: «Русский военный корабль, иди нах...й!» та цивільної жінки: «Поклади насіння собі в кишеню», підкреслюючи героїзм, стійкість та зухвалість українських військових та цивільних. Приклади медійних матеріалів та проєктів з використанням цього наративу наведено у Додатку 8.

«Європейський» наратив про Україну як частину Європи, пов'язану з нею спільними цінностями підкреслює шлях країни до євроінтеграції та загальний вектор розвитку країни [24, с. 10]. Приклади медійних матеріалів та проєктів наведено у Додатку 9.

Каналами поширення цих ключових наративів стали практично усі ЗМІ – від друкованої преси та телебачення до соцмереж. Значна їх кількість, поширюючись через соціальні мережі, набули характеру вірусних. Знайшли вони своє відображення і в такому явищі як меми – напівстихійно існуючій одиниці контенту. Приклади мемів наведено у Додатку 10.

Отже, після 24 лютого 2022 року український медіапростір сформував потужний комплекс наративів, які сприяють зміцненню національної ідентичності в умовах війни. Вони акцентують на єдності країни, протиставленні колоніальному минулому, героїзмі спротиву, духовній

непохитності українців та їхній приналежності до європейського цивілізаційного простору. Через різні канали – від традиційних медіа до соціальних мереж і мемної культури – вони стали ефективним інструментом інформаційного опору та утвердження ідентичності як засобу національного самозбереження.

2.3 Медіа як чинник консолідації українського суспільства в умовах війни

Початок повномасштабної російської агресії проти України ознаменувався значним сплеском національної самосвідомості українців, переосмисленням та зміцненням національної ідентичності громадян.

Т. Кузьо описує війну росії проти України як каталізатор трансформації національної ідентичності, значну роль в цьому процесі відіграють медіа [18, с. 26].

Так, у відповіді на питання «Ким Ви себе перш за все вважаєте?» відповідь «Громадянином України» надали у лютому 2022 року 64,6% респондентів, а вже у липні 2022 року – 84,6% [10]. Загалом цей відсоток у 2022–2024 роках зріс на третину порівняно з довоєнним рівнем, а відносно рівня 2000–2004 років – практично вдвічі, в середньому у 2022-2024 роках складаючи 80% [9].

Цікавим показником, який також характеризує зміцнення української національної ідентичності, є динаміка негативної відповіді на питання «Чи переїхали б жити до США / ЄС, якби без умов отримали громадянство?». Так у жовтні 2020 року негативно на це питання відповіли 69% опитуваних з різних регіонів України, у вересні 2022 року цей показник стрімко виріс до 91%, не дивлячись на запеклі бойові дії у країні, а у вересні 2024 року склав 79% [7].

Також показником зміцнення національної ідентичності українців є значне зростання довіри населення до соціальних інституцій. Так, за даними Київського міжнародного інституту соціології, у 2022 році відбулося стрімке зростання довіри до соціальних інституцій, з його поступовим зниженням у 2023-2024 рр. Динаміка рівня довіри до соціальних інституцій в Україні у 2021-2024 рр. наведена на рис. 2.1. [8].

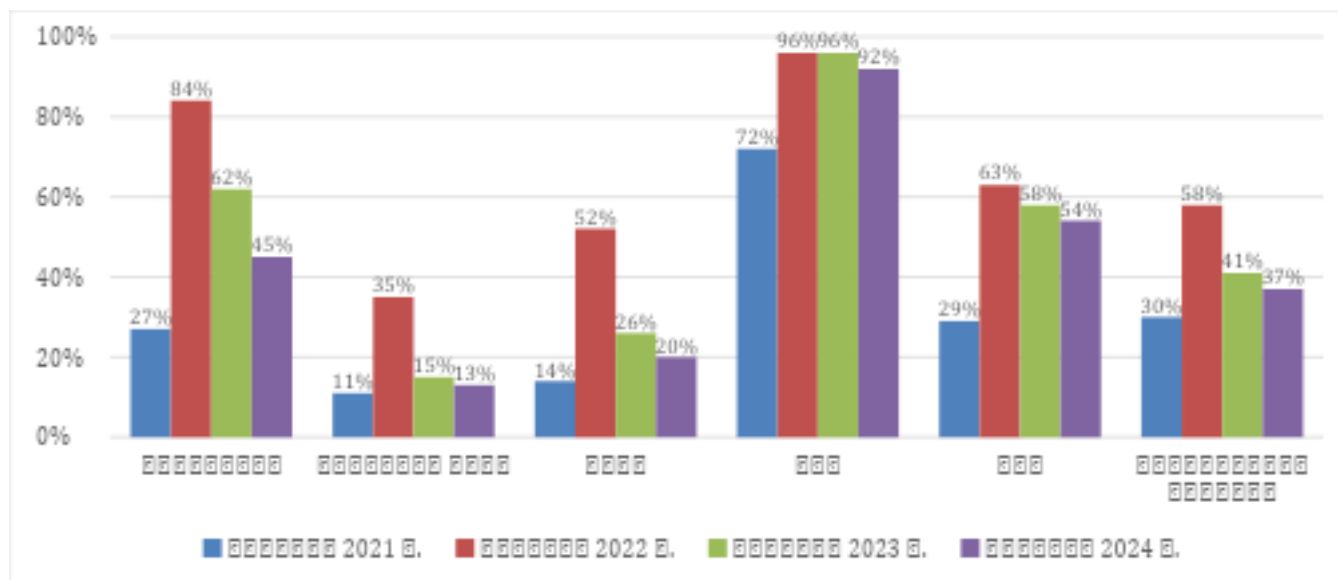

Рис. 2.1. Відсоток громадян, які довіряють відповідній державній інституції.

За соціологічними даними, у 2021–2024 роках значно зросла довіра до СБУ, перевершивши показники довіри до Президента та ЗСУ.

Також, за результатами опитування Київського міжнародного інституту соціології з початком війни 56% українців почали більше слухати українську музику, а 22,2% почали читати більше книг українських авторів. Також значна частина респондентів збільшила споживання українського контенту (фільмів, серіалів, музики, книг, періодики, блогерського контенту, вебсайтів, Youtube-каналів) та частково або повністю зменшила споживання російського [14, с. 21, 23].

В умовах російсько-української війни медіа перетворилися на ключовий інструмент формування суспільної думки та політичних наративів на національному й глобальному рівнях. Українські медіа виконують триєдину функцію: мобілізують внутрішнє суспільство, консолідують національну ідентичність та слугують бар'єром проти пропагандистських атак. Через механізми документації воєнних злочинів і трансляції об'єктивної інформації вони забезпечують міжнародну підтримку України [23, с. 55].

Отже, в умовах повномасштабної війни українські медіа стали потужним чинником формування громадської думки, зміцнення національної ідентичності та консолідації суспільства. Завдяки активному просуванню патріотичного контенту, підтримці національних цінностей і трансляції правдивої інформації про війну, ЗМІ не лише підвищили рівень національної свідомості громадян, але й сприяли зростанню довіри до державних інституцій та підсиленню культурної автономії, виступаючи інформаційним щитом проти зовнішньої агресії.

2.4 Деструктивні впливи на формування національної ідентичності

«Стратегія утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023–2025 роках», затверджена Кабінетом Міністрів України визначає основні проблеми, виклики та загрози в інформаційній політиці. Серед них окремо виділено активізацію дезінформаційних атак з боку росії та низький рівень медіаграмотності та медіакультури українських громадян [27].

Однією з актуальних задач в умовах війни є запобігання негативному зовнішньому інформаційному впливу на громадян країни, який може мати серйозні наслідки для держави. Коли зовнішні сили використовують

дезінформацію, пропаганду або маніпуляції для впливу на населення, це підриває довіру громадян до власного уряду, створює соціальну напруженість і провокує політичну нестабільність. Подібні впливи послаблюють економіку країни, наприклад через знецінення національної валюти, викликане розповсюдженням певної інформації чи панічних настроїв, впливати на фондові ринки, викликати економічні та політичні кризи, підривати міжнародні позиції держави. Таким чином, зовнішній інформаційний вплив є серйозною загрозою, яка може мати далекосяжні негативні наслідки для держави в цілому.

Під час війни став широко вживаним термін – «інформаційно-психологічна спеціальна операція». ІПСО називають «скоординовану діяльність в комунікативному просторі з метою вплинути на настрої в суспільстві» [40]. Інформаційно-психологічні спеціальні операції прирівнюють до різновиду інформаційної зброї, яку використовує російська сторона для пропаганди, маніпулювання настроями населення на вільній чи окупованій території [40].

Значний негативний вплив на національну ідентичність українських громадян може мати російське втручання у таких формах:

- політика русифікації населення, зокрема на окупованих територіях, та систематичне обмеження функціонування української мови;
- маніпулювання історичними подіями та системне заперечення факту існування української мови, культурної спадщини й національного статусу українського народу;
- агресивна боротьба за контроль над Україною як зоною ексклюзивного геополітичного впливу;

- створення штучної поляризації через інструменти гібридної війни: від наративів про «незгодні регіони» до міфів про «проросійський» vs «проєвропейський» вибір, що руйнує внутрішню солідарність;

- ресентимент до соціалістичної епохи: ідеалізація радянської історичної спадщини в сучасному суспільному дискурсі [33, с. 26].

Серед медіа-проектів, націлених на боротьбу з пропагандою, фейками та маніпуляціями можна окремо виділити наступні:

1. Проект StopFake.org – один із найвідоміших ресурсів в Україні, який спеціалізується на викритті російських фейків, в тому числі про «неспроможність України», «недовіру до ЗСУ» чи «внутрішні розколи» (Додаток 2).

2. SPRAVDI – офіційний Youtube-канал Центру стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки. Містить багато роликів щодо протидії російським ІПСО (Додаток 3).

3. Серія «Обережно-фейк» від телеканалу 2+2. Серія коротких відео про розвінчання наративів російської пропаганди (Додаток 4).

4. Група з аналізу гібридних загроз Українського кризового медіацентру. Ціллю проекту є визначення інформаційних загроз з боку росії, повідомлення національних, європейських та американських зацікавлених сторін про способи подолання їхнього впливу (Додаток 11).

Підвищенню рівня медіаграмотності присвячений освітній курс «Медіаграмотність – як не піддаватися маніпуляціям», запущений на платформі Prometheus. Він навчає розпізнавати ІПСО, перевіряти джерела, критично мислити в інформаційному середовищі. Адаптований для широкого загалу, у тому числі молоді (Додаток 12).

Таким чином, в умовах війни зовнішні загрози у вигляді дезінформації, ІПСО, маніпуляцій історією та русифікації становлять серйозну небезпеку,

здатну підривати довіру до національних інститутів, розколювати суспільство й послаблювати національний опір. У цьому контексті українські медіа мають не лише інформативну, а й стратегічну функцію – захищати ментальні кордони держави та протидіяти інформаційній агресії.

ВИСНОВКИ

Національна ідентичність є усвідомленим образом себе як частини певної нації, сформованим шляхом визнання її етнокультурних, територіальних та інших елементів, таких як назва, мова, територія, символи, культура, історична пам'ять, релігія тощо. Окреслене поняття являє собою динамічне утворення, що постійно переосмислюється під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх факторів, з-поміж яких ключову роль відіграють медіа. Вони не лише ретранслюють наративи, символи й цінності, що цементують почуття спільності, а й виступають інструментом захисту ідентичності від зовнішньої пропаганди, сприяючи консолідації суспільства та посиленню національної свідомості.

Історичний контекст висвітлення національної ідентичності в українських медіа відображає поступову еволюцію національного самовизначення. Кризові події в існуванні української держави стали каталізаторами для радикального переосмислення українського наративу, де медіа виступають потужним інструментом мобілізації та відстоювання державності.

В умовах повномасштабного російського вторгнення українські медіа втілюють комплексну інформаційну стратегію, спрямовану на консолідацію української нації та протидію російській інформаційній агресії, що дозволяє протистояти дезінформації, створює ґрунт для об'єднання суспільства навколо спільних історичних та культурних цінностей. Український медіапростір сформував потужний комплекс наративів, які сприяють зміцненню національної ідентичності в умовах війни й акцентують увагу на єдності країни, протиставленні колоніальному минулому, героїзмі спротиву, духовній непохитності українців та їхній приналежності до європейського

цивілізаційного простору. Через різні канали – від традиційних медіа до соціальних мереж (від УНІАН до «Николаевского Ванька») – вони стали ефективним інструментом інформаційного опору та утвердження ідентичності як засобу національного самозбереження.

В умовах повномасштабної війни українські медіа є потужним чинником формування громадської думки, зміцнення національної ідентичності та консолідації суспільства. Завдяки активному просуванню патріотичного контенту, підтримці національних цінностей і трансляції правдивої інформації про війну, ЗМІ не лише підвищують рівень національної свідомості громадян, але й сприяють зростанню довіри до влади та підсиленню культурного суверенітету, виступаючи інформаційним щитом проти зовнішньої агресії.

В умовах війни інформаційні виклики у вигляді дезінформації, ІПСО, маніпуляцій, русифікації становлять серйозну небезпеку, здатну підірвати авторитет державних органів, розколювати суспільство й послаблювати національний опір. У цьому контексті українські медіа мають не лише інформативну, а й стратегічну функцію – захищати ментальні кордони держави та протидіяти інформаційній агресії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Березовська-Чміль О., Ставичний Р. Вплив мас-медіа на формування політичної свідомості під час російсько-української війни. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія*. 2024. Вип. 19. С. 15–21. URL: <https://journals.pnu.if.ua/index.php/politology/article/view/175/171> (дата звернення: 28.03.2025).
2. Бондар Г. Телемарафон «Єдині новини» вже три роки у прямому ефірі: ключові підсумки, 28.02.2025. *Інформаційне агентство УНІАН*. URL: <https://www.unian.ua/society/telemarafon-yedini-novini-vzhe-tri-roki-u-pryamomu-efiri-klyuchovi-pidsumki-12930060.html> (дата звернення: 20.03.2025).
3. Боровик Л. А. Щодо визначення понять «ЗМІ» та «МЕДІА». *Дослідження інновацій та перспективи розвитку науки і техніки у XXI столітті*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Рівне, 25–26 лист. 2021 р.). Рівне: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Ч. 1. С. 196–198. URL: <http://dspace.megu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/2540/1/Боровик%20Л.%20А..pdf> (дата звернення: 20.02.2025).
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. VIII, 1728 с. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000728 1. (дата звернення: 20.02.2025).
5. Грицак Я. Нація і національна ідентичність в Україні: історичний аналіз. *Критика*, Рік XX, число 3–4. URL:

<https://krytyka.com/ua/articles/ukrayinska-identychnist> (дата звернення: 06.02.2025).

6. Грицак Я., Комаров О. Шлях становлення української ідентичності. Київ: УІНП, 2021. 36 с. URL: <https://uinp.gov.ua/elektronni-vydannya/shlyah-stanovlennya-ukrayinskoyi-identychnosti> (дата звернення: 20.02.2025).

7. Грушецький А. Динаміка готовності переїхати жити до США або ЄС у разі отримання громадянства цих країн. URL: <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1430&page=9> (дата звернення: 20.02.2025).

8. Грушецький А. Динаміка довіри соціальним інституціям у 2021-2024 роках. Київський міжнародний інститут соціології. URL: <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1467&page=5> (дата звернення: 20.02.2025).

9. Грушецький А. Сприйняття належності до української нації. Київський міжнародний інститут соціології. URL: <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1458&page=6> (дата звернення: 20.02.2025).

10. Дембіцький С. Показники національно-громадянської української ідентичності. Київський міжнародний інститут соціології. URL: <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1131&page=6> (дата звернення: 20.02.2025).

11. Євтух В. Б. Етнічність : енциклопедичний довідник. Київ : Фенікс, 2012. 396 с.

12. Жугай В. Й. Висвітлення російсько-української війни 2022 року у ЗМІ. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття*

(до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права) : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 1. С. 847–851. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/298cd06a-35a0-46b7-a819-b6d4107570d6/content> (дата звернення: 20.02.2025).

13. «Зараз саме час робити більше українського якісного контенту, шукати до нього підходи, відкривати нові проєкти»: Вадим Кириленко про роботу українських культурних медіа під час війни та усвідомлення національної ідентичності. *Свідомі*. 04.07.2022. URL: https://svidomi.in.ua/page/08_07_2022_112805 (дата звернення: 14.03.2025).

14. Київський міжнародний інститут соціології. Культурні практики населення України: поведінка та ставлення : результати соціологічного опитування. Київ, 2023. 29 с. URL: https://kiis.com.ua/materials/news/20230320_d1/UCBI_Culture2023_rpt_UA_fin.pdf (дата звернення: 20.02.2025).

15. Кіндрачук Н. М. Протистояння радянської та української національної ідентичності в період створення і впровадження нової радянської обрядовості (60–70-ті рр. XX ст.). *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. 2015. Вип. 44 (1). С. 273–277. URL: https://old.istznu.org/dc/file.php?host_id=1&path=/page/issues/44/55.pdf (дата звернення: 20.02.2025).

16. Козловець М. А. Ідентичність: поняття, структура і типи. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. №57. 2011. с. 3 – 9. URL: http://eprints.zu.edu.ua/5227/1/vip_57_1.pdf (дата звернення: 20.02.2025).

17. Коханко П. О., Денисюк С. Г. Вплив ЗМІ на формування української національної свідомості. *Матеріали XLIX науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ*, Вінниця, 27-28 квітня 2020 р. Вінниця, 2020. URL: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/29965> (дата звернення: 06.02.2025).

18. Кузьо Т. Війна Путіна проти України. Революція, націоналізм і криміналітет / Пер. з англ. Андрія Павлишина. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2018. 560 с. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0007322 (дата звернення: 14.03.2025).

19. Кулик В. Дискурс українських медій: ідентичності, ідеології, владні стосунки. К.: Критика, 2010. 656 с.

20. Кулик В. Роль українського медійного дискурсу в творенні національної ідентичності. *Україна модерна*. 2009. № 4. с. 155-174. URL: <https://utppublishing.com/doi/pdf/10.3138/ukrainamoderna.15.155> (дата звернення: 06.02.2025).

21. Малечко Т., Бублей Ю. Збереження та зміцнення національної ідентичності та патріотизму: сучасний вектор. *Українські студії в європейському контексті*. 2024. № 8. URL: http://obrii.org.ua/usec/storage/article/Malechko_2024_218.pdf (дата звернення: 06.02.2025).

22. Нагорна Л. Поняття «національна ідентичність» і «національна ідея» в українському термінологічному просторі. *Політичний менеджмент*. 2003. № 2. с. 14-30. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/nagorna_ponniattia.pdf (дата звернення: 06.02.2025).

23. Ніколаєць Ю. Роль мас-медіа дискурсу у формуванні регіональної ідентичності жителів Донбасу наприкінці XX – на початку XXI ст. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2013. Вип. 5. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/nikolaets_rol.pdf (дата звернення: 06.02.2025).

24. Особливості національного нарративу станом на 2023 рік. URL: https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Patriotychne_vyhovannia/Soc_doslidzhen_nia/2024/UNDP_CIVITTA_Ukrainian%20identity_National%20narrative%20content%20analysis.pdf (дата звернення: 14.03.2025).

25. Потапчук Т. Становлення національної ідентичності. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. 2011. Вип. 2. С. 281-287. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpu2011_2_38 (дата звернення: 20.02.2025).

26. Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності : Закон України від 13.12.2022 р. № 2834-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text> (дата звернення: 20.02.2025).

27. Про схвалення Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023–2025 роках : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.12.2023 р. № 1322. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1322-2023-п#Text> (дата звернення: 20.02.2025).

28. Пуцята І. Тележурналістика під час повномасштабної війни: аналіз контенту українських медіа про російсько-українську війну. *Communications and Communicative Technologies*. 2024. № 24. С. 59–67. URL: <https://doi.org/10.15421/292407> (дата звернення: 28.03.2025).

29. Смірнова О.Д. Історико-філософський аналіз понять «ідентичність» та «культурна ідентичність» в європейській філософії. *Гілея: науковий вісник*. 2014. Вип. 87. С. 232–236.

30. Сміт Е. Д. Національна ідентичність / пер. з англ. П. Таращука. Київ : Основи, 1994. 224 с. URL: <http://dontsov-nic.com.ua/wp-content/uploads/2016/02/Smit-Entoni.-Natsionalna-identychnist.pdf> (дата звернення: 26.02.2025).

31. Степико М. Українська ідентичність: феномен і засади формування: монографія. Київ: НІСД, 2011. 336 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2012-09/Ident-62307.pdf> (дата звернення: 06.02.2025).

32. Уварова Т. Ідентичність у проблемному полі культурології. *Філософія та гуманізм*. 2017. Вип. 1 (5). С. 72–77. URL: <http://dspace.opu.ua/jspui/bitstream/123456789/7285/1/11.pdf> (дата звернення: 20.02.2025).

33. Утвердження української національної та громадянської ідентичності: монографія / за заг. ред. Журба К., Рейпольська О. Київ: «Компрінт», 2024. 232 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741358/1/Монографія%20Ідентичність.pdf> (дата звернення: 20.02.2025).

34. Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості / пер. з англ. Тетяна Сахно. Київ : Наш Формат, 2020. 192 с.

35. Хоружий Г.Ф., Боровська Л.О., Кулагін Ю.І., Ліпін М.В. Самоідентифікація особистості: філософський аналіз: монографія / за заг. ред. Г.Ф. Хоружого. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 192 с. URL: <https://knute.edu.ua/file/MjIxBw==/888da03d58e4d33afa7688566fcd20a2.pdf> (дата звернення: 20.02.2025).

36. Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність / авт. кол.: О. Рафальський (керівник), Я. Калакура (науковий редактор), О. Калакура, М. Юрій. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 512 с. URL: <https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2022/05/Tsyvilizatsijna-identychnist-ukrainstva..pdf> (дата звернення: 26.02.2025).

37. Чекштуріна В. М. Роль медіа у формуванні політичного дискурсу в умовах російсько-української війни. *Публічне управління і політика*. № 1, 2024. URL: <https://www.eu-scientists.com/index.php/pmap/article/view/10> (дата звернення: 06.02.2025).

38. Чередник Л. А. Діяльність українських мас-медіа під час російсько-української війни. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2022, № 2. С. 75–81. URL: <https://journals.uran.ua/bdi/article/view/263976> (дата звернення: 20.02.2025).

39. Шайда Н. Медіа як чинник національно-ідентифікаційних процесів у сучасному українському суспільстві. Масова комунікація: історія, сьогодення, перспективи. *Масова комунікація: історія, сьогодення, перспективи*. №1, 2012. с. 44-49. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/8620/1/Shaida_N.PDF (дата звернення: 06.02.2025).

40. Шульська Н. М., Букіна Н. В., Адамчук Н. В. Типологічні маркери інформаційно-психологічних операцій (ІПСО) в умовах війни в медіа. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2023. Т. 34 (73), № 1, Ч. 2. с. 268–273. URL: https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2023/1_2023/part_2/42.pdf (дата звернення: 20.02.2025).

41. Hall S., Du Gay P. Questions of Cultural Identity. SAGE Publications, 1996. 207 p. URL:

https://www.researchgate.net/profile/Kevin_Robins2/publication/282575965 Interrupting Identities TurkeyEurope/links/5612bc3408aea34aa92997e0/Interrupting-Identities-Turkey-Europe.pdf?_cf_chl_tk=b9lK33D81cMk3JM_rdASQdBA3kpzx3PmhFcs7YRJIfc-1743838808-1.0.1.1-Mjg3FQ1_NMTh8jcJ48WRUohB5E7XbOO7V4YPe6SjftU

42. Korostelina K. V. Constructing the Narratives of Identity and Power: Self-Imagination in a Young Ukrainian Nation. Lanham: Lexington Books, 2014. 267 p. URL: [https://shron1.chtyvo.org.ua/Korostelina_Karina/Constructing the Narratives of Identity and Power Self-Imagination in a Young Ukrainian Nation anhl.pdf](https://shron1.chtyvo.org.ua/Korostelina_Karina/Constructing_the_Narratives_of_Identity_and_Power_Self-Imagination_in_a_Young_Ukrainian_Nation_anhl.pdf) (дата звернення: 14.03.2025).

43. Kulyk V. National Identity in Ukraine: Impact of Euromaidan and the War. *Europe-Asia Studies*. 2016. Vol. 68. No. 4. p. 588–608. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09668136.2016.1174980#abstract>

44. Mass media. *Merriam Webster*. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/mass%20media> (дата звернення: 20.02.2025).

45. Media. *Cambridge Dictionary*. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/media> (дата звернення: 20.02.2025).

46. Media. *Collins English Dictionary*. URL: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/media> (дата звернення: 20.02.2025).

47. Media. *Merriam Webster*. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/media> (дата звернення: 20.02.2025).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1

«Детектор медіа» у режимі реального часу збирає та документує хроніки Кремлівської пропаганди навколо військового наступу на Україну. Україна роками страждає від кремлівської пропаганди, проте тут ми фіксуємо наративи, меседжі та тактики, які Росія використовує з 17 лютого 2022 року. Нагадаємо, що 17 лютого почалося значне збільшення обстрілів підконтрольної Україні території з боку бойовиків, в яких російська пропаганда звинувачує українські війська.

14 Квітня станом на 1145 день повномасштабної війни наша редакція зафіксувала:

2733 Фейк

817 Маніпуляція

774 Меседж

559 Викриття

Рубрика «DisinfoChronicle», Детектор медіа. URL: <https://disinfo.detector.media/>

← 14 Квітня 2025 →

14 Квітня 2025 13:46
Фейк про «завдання» для українських секс-працівниць у Польщі від урядової уповноваженої з гендерної політики

14 Квітня 2025 10:32
Нова фейкова обкладинка Charlie Hebdo. Цього разу із Зеленським у труні

14 Квітня 2025 10:21
У TikTok порівнюють студентський табір у Белграді з Євромайданом: фото справжні, але подані маніпулятивно

14 Квітня 2025 10:06
Пропагандисти вигадали цитату українського нардепа про мобілізацію чотирнадцятирічних

Фейк про «завдання» для українських секс-працівниць у Польщі від урядової уповноваженої з гендерної політики

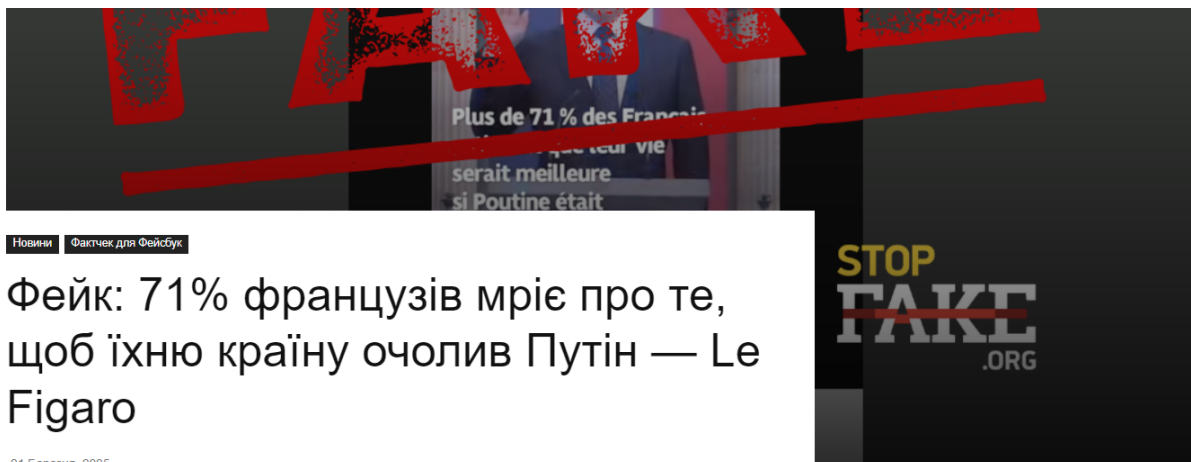
14 Квітня 2025 13:46

У проросійському сегменті соцмереж поширюється відеоролик, у якому стверджується, що завдяки українським секс-працівницям у Польщі нібито 100 000 чоловіків за півтора року змінили свої погляди на проукраїнські. У відео також наводиться вигадана цитата урядової уповноваженої з питань гендерної політики Катерини Левченко, яка начебто назвала це явище «рожевою пропагандою» і закликала секс-робітниць за кордоном «і надалі просувати проукраїнські ідеї своїм клієнтам». Насправді жодне з цих тверджень не відповідає дійсності — це фейк, створений і поширений російською пропагандою. Фейк **спростували** фактчекери з проєкту Stop Fake.

Зокрема, відео оформлене нібито як продукція російського опозиційного видання DOXA, яке саме себе позиціонує як «незалежне медіа проти війни, диктатури й нерівності». Пропагандисти використали логотип DOXA, стилістику його матеріалів, а також притаманні виданню гендерно-нейтральні формулювання, аби надати фейку більшої достовірності. Проте DOXA насправді не

Фейк про «завдання» для українських секс-працівниць у Польщі від урядової уповноваженої з гендерної політики. URL:

<https://disinfo.detector.media/post/feik-pro-zavdattia-dlia-ukrainskykh-seks-pratsivnyts-u-polshchi-vid-uriadovoi-upovnovazhenoi-z-hendernoi-polityky>

Новини Фактчек для Фейсбук

Фейк: 71% французів мріє про те, щоб їхню країну очолив Путін — Le Figaro

21 Березня, 2025

Це відео – фейк. Пропагандисти використали символіку французької газети, щоб створити відео про неіснуюче опитування. Згідно з недавніми опитуваннями, Путін викликає неприйняття більшості французів — лише 10% респондентів відгукуються про очільника Кремля позитивно.

Користувачі в соцмережах поширюють відеоролик нібито авторства французької газети *Le Figaro*, в якому стверджується, що 71% французів хотіли б, щоб президентом країни

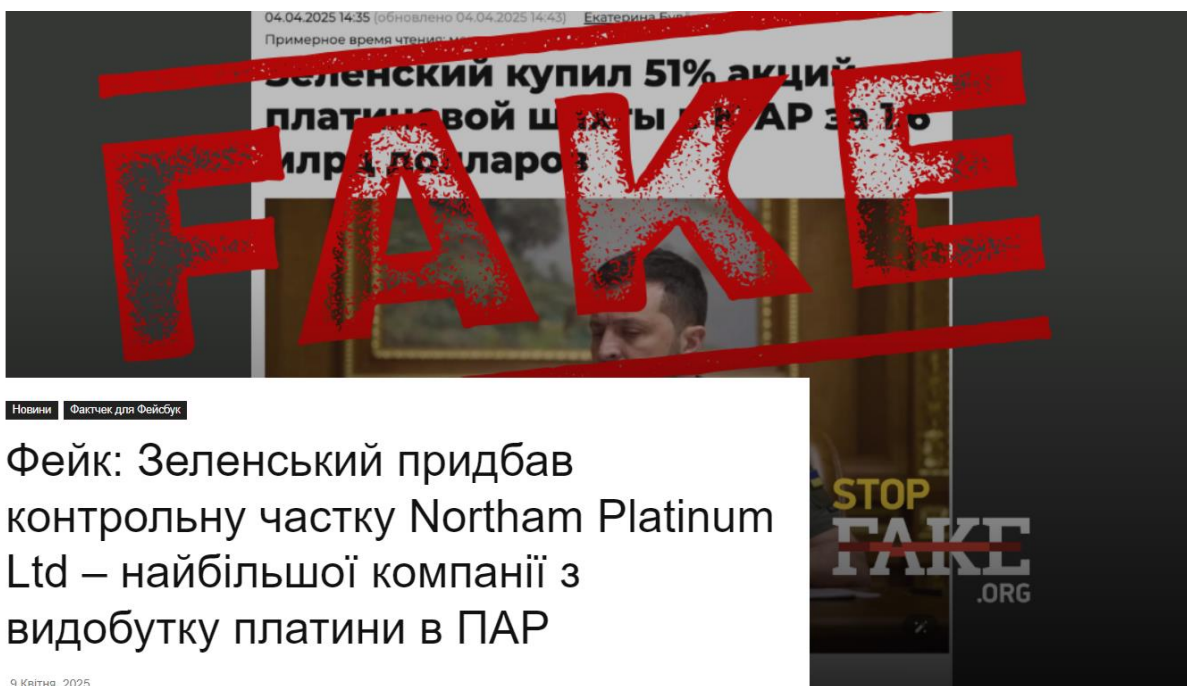
StopFake in other languages

StopFake — social media

Фейк: 71% французів мріє про те, щоб їхню країну очолив Путін — Le Figaro.
URL: <https://www.stopfake.org/uk/fejk-71-frantsuziv-mriye-pro-te-shhob-yihnyu-krayinu-ocholiv-putin-le-figaro/>

Новини Фактчек для Фейсбук

Фейк: Зеленський придбав контрольну частку Northam Platinum Ltd – найбільшої компанії з видобутку платини в ПАР

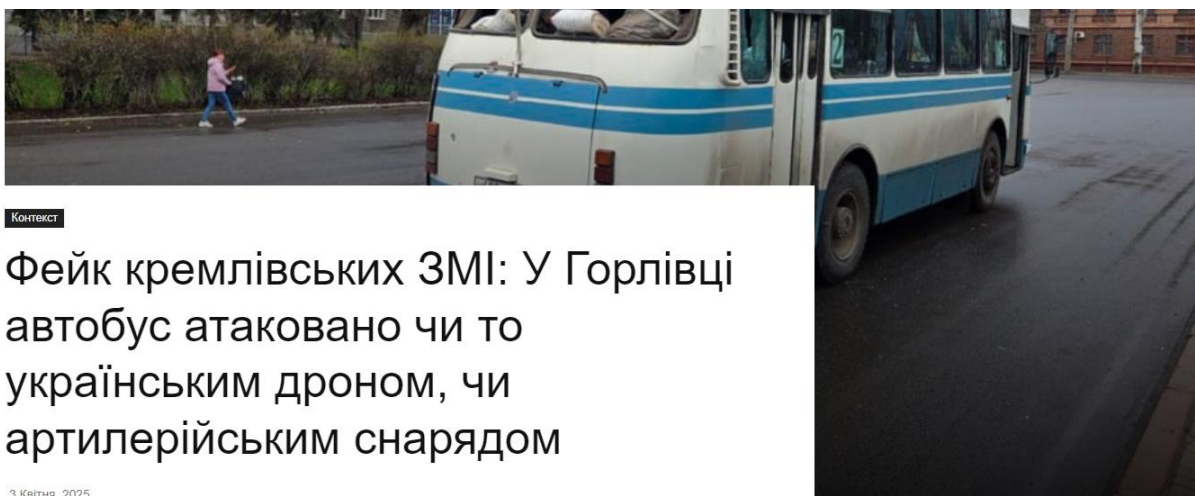
9 Квітня, 2025

StopFake in other languages

Фейк: Зеленський придбав контрольну частку Northam Platinum Ltd – найбільшої компанії з видобутку платини в ПАР. URL: <https://www.stopfake.org/uk/fejk-zelenskij-pridbav-kontrolnu-chastku-northam-platinum-ltd-najbilshoyi-kompaniyi-z-vidobutku-platini-v-par/>

Контекст

Фейк кремлівських ЗМІ: У Горлівці автобус атаковано чи то українським дроном, чи артилерійським снарядом

3 Квітня, 2025

Джерело: [The Insider](#)

Кремлівські ЗМІ поширили інформацію про атаку українським дроном рейсового пасажирського автобуса в анексованій Росією Горлівці. Російський Перший канал [повідомляє](#):

«Новий теракт скоєний українськими бойовиками. Під ударом центр Горлівки. ДНР»

Фейк кремлівських ЗМІ: У Горлівці автобус атаковано чи то українським дроном, чи артилерійським снарядом. URL: <https://www.stopfake.org/uk/fejk-kremlivskih-zmi-u-gorlivtsi-avtobus-atakovano-chi-to-ukrayinskim-dronom-chi-artilerijskim-snaryadom/>

StopFake in other languages

StopFake — social media

ДОДАТОК 3

SPRAVDI
 @SPRAVDI · Підписалося 28 тис. користувачів · 769 відео
 Офіційний Youtube-канал Центру стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки...
spravdi.gov.ua і ще 5 посилань

Підписатися

Головна Відео YouTube Shorts Наживо Списки відтворення Дописи

Нові Популярні Найстаріші

ТОКСИЧНИЙ ВОЯЖ РОСІЯН ПО ТРУБІ
 «Трубний культ» Путіна: як росіяни потруїлись в Суджі |...
 938 переглядів · 3 дні тому

ЯК ШВЕЦІЯ ГОТУЄТЬСЯ ДО ВІЙНИ?
 Шведська модель безпеки. Як Швеція готується до війни |...
 311 переглядів · 2 тижні тому

ЛЮДИНА ПІСЛЯ ПОЛОНУ: ЯК ПОВАЖАТИ ЇЇ МЕЖІ?
 Людина після полону. Як проявляти близькість? |...
 173 перегляди · 3 тижні тому

ЛЮДИНА ПІСЛЯ ПОЛОНУ: ЯК ПІДТРИМАТИ БЛИЗЬКУ ЛЮДИНУ ПІСЛЯ ПОЛОНУ?
 Людина повернулася з полону. Як ДОПОМОГТИ? | Dovidka.info
 229 переглядів · 1 місяць тому

ПОЛОН ЗМІНИВ ЙОГО/Ї: ЯК СОПІДКУВАТИСЯ?

ВРЯТУВАВСЯ ВІД МІНИ, БО ЗНАВ ЦЕ...

ХТО ПОСАДИТЬ ПУТІНА?

УСПІХИ ТА ДОСЯГНЕННЯ
 Українська опірність російській дезінформації
 РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ ЦЕНТРУ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ

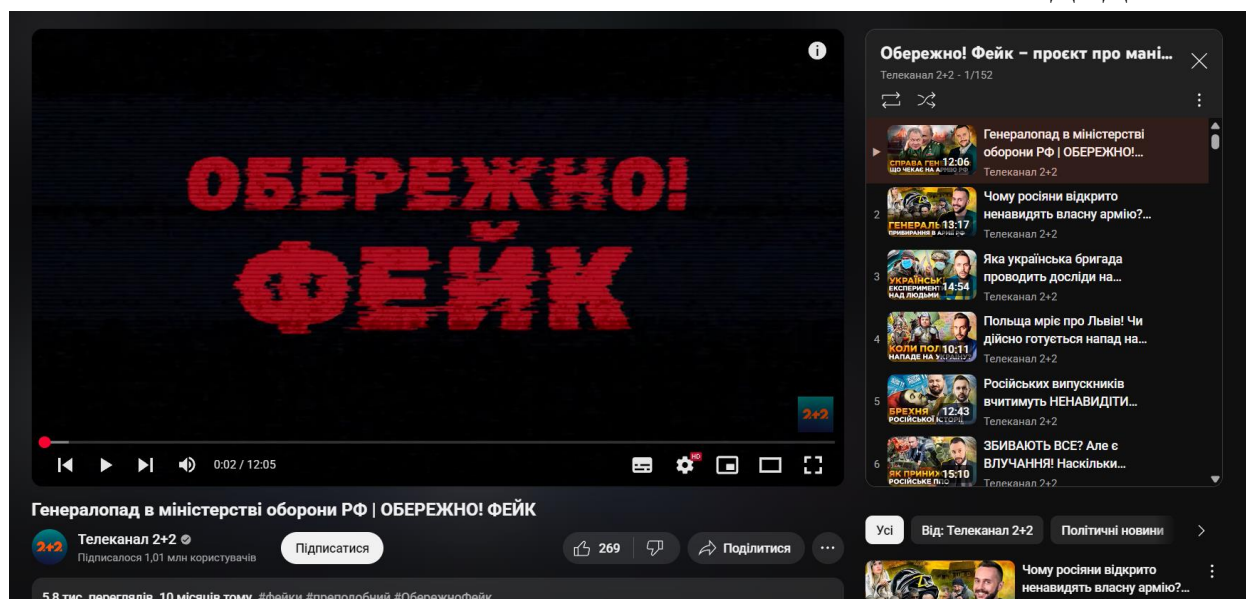
YouTube-канал

«SPRAVDI».

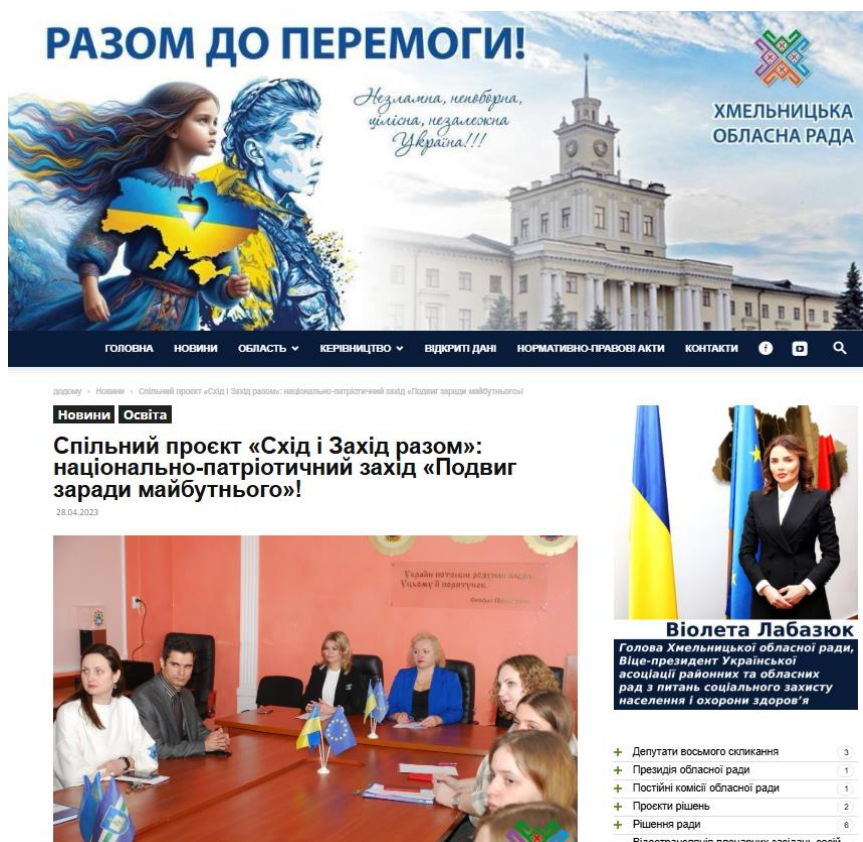
URL:

<https://www.youtube.com/@SPRAVDI/videos>

ДОДАТОК 4

Серія «Обережно-фейк» від телеканалу 2+2. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=H04tiR9VQYo&list=PLA4DQZzzQYpYt8qGSDxgu3Dt4wDXP6SOm>

Спільний проєкт «Схід і Захід разом»: національно-патріотичний захід «Подвиг заради майбутнього!» URL: <https://km-oblrada.gov.ua/spilnyj-proyekt-shid-i-zahid-razom-nacziionalno-patriotychnyj-zahid-podvyg-zarady-majbutnogo/>

Десятихвилинка "Схід та Захід разом" до Дня Соборності України.

URL: <https://vseosvita.ua/library/desatihvilinka-shid-ta-zahid-razom-do-dna-sobornosti-ukraini-198341.html>

Документальний фільм «Код нації». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=WRLJfioTVcI>

Ukrainer
ВІЙНА РЕГІОНИ ТЕМИ ПРО UKRAÏNER КРАМНИЦЯ ФІЛЬМИ ВИДАВНИЦТВО
ПІДТРИМАТИ
UA

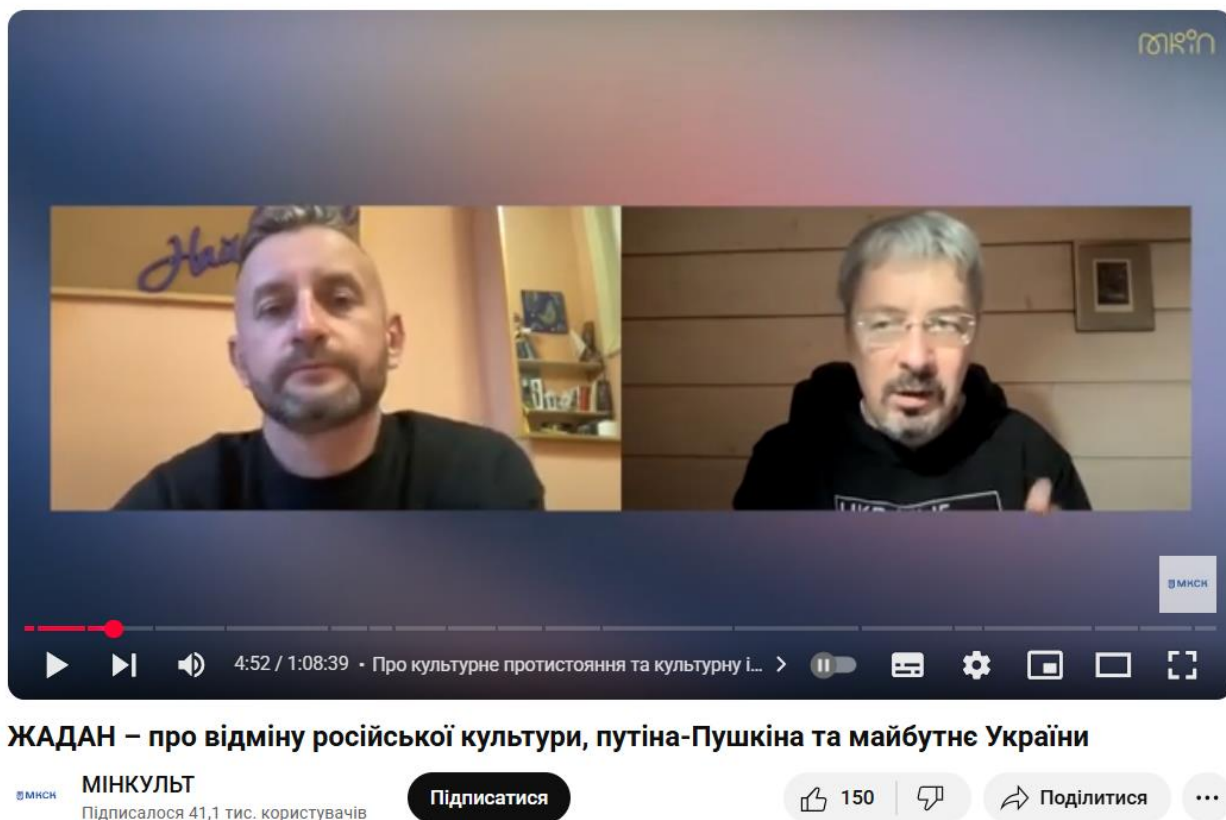
ПРО ПРОЕКТ

Про Ukraïner

Ukraïner — це спільнота та організація, що з 2016 року досліджує Україну та український контекст, розповідає історії самим українцям, а також транслює їх у світ, перекладаючи десятками мов.

У продовж років Ukraïner був медіамайданчиком з унікальними історіями, відео- та фотоконтентом як про українські історичні регіони, так і про український контекст за кордоном. Значна частка мультимедійних матеріалів — це історії успіху, змін, втілення реформ, збереження спадщини та історичної пам'яті, а також експлейнери про нашу основу: мову, історію, культуру тощо.

Про Ukraïner. URL: <https://www.ukrainer.net/expedition/>

ЖАДАН — про відміну російської культури, путіна-Пушкіна та майбутнє України. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=6OUjdaj7HV8>

ДОДАТОК 7

Букви. Війна. Україна
30 452 subscribers

[Previous message](#)

 Хто читає Букви? Шановні читачі, розкажіть нам про себе, наприк

Букви. Війна. Україна
Forwarded from SPRAVDI

Де стріляли, а де було спокійно: як минула ніч 23 березня у регіонах

▼ **Київська область**
За ніч — декілька тривог по всій області. Бої в населених пунктах вздовж Житомирської траси. ЗСУ змогли покращити позиції в Ірпені та с. Мощун. Ворог окопується та намагається перегрупуватися. Вночі з Градів було обстріляне село Ясногородка. Дані про постраждалих уточнюються.

▼ **Чернігівська область**
Оборона Чернігова. Вночі — 2 авіанальоти на місто, бомбили місто. Розбомбили міст через Десну, яким рухались евакуаційні рейси та гуманітарна допомога. Інформація про інші руйнування та загиблих наразі уточнюється.

▼ **Сумська область**
Ніч пройшла відносно спокійно, крім Тростянецької громади. Там внаслідок боїв досі — пожежі. Вночі горіли підприємства, **орки** не пускають ДСНС тушити пожежу, вона триває.

▼ **Харківська область**
Вночі знову активізувалися атаки на житлові райони та історичний центр міста. ЗСУ відбили спробу нападу з боку росіян бойовими вертольотами К-52.

Де стріляли, а де було спокійно: як минула ніч 23 березня у регіонах. URL:

<https://t.me/bykvu/12645>

+DeepState+
792 095 subscribers

Pinned message
 Mana - <https://deepstatemap.live/> Бот - @DeepStateMapBot

+DeepState+

❓ "Чому ми не даємо Україні те, що їй потрібно?"

 Великий друг України, британський експрем'єр-міністр **Борис Джонсон**, **написав статтю**, в якій він розкритикував західних партнерів щодо затягування часу у наданні більшої допомоги нашій країні у війні з **рашистами**

 "Є лише одна річ, яку вони хочуть від нас, а це зброя, щоб завершити роботу, і тому я просто не розумію, чому ми продовжуємо зволікати. Чому ми завжди такі повільні? Як ми можемо дивитися цим людям в очі і пояснити затримку?"

"Чому ми не даємо Україні те, що їй потрібно?" URL":

<https://t.me/DeepStateUA/17598>

УНИАН - новости Украины | война с Россией | новини України | війна з
795 199 subscribers

УНИАН - новости Украины | война с Россией | новини Україн...

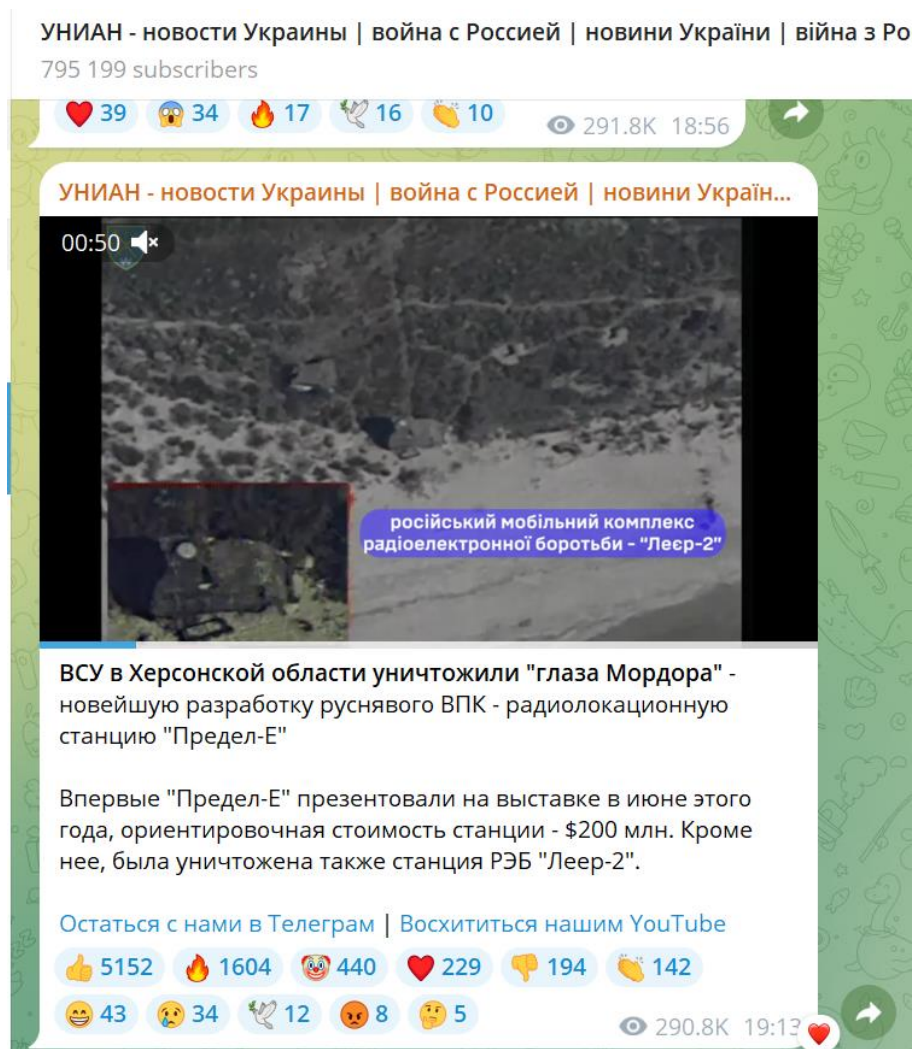

Ночной удар орков по Киеву дронами - в Подольском районе
есть последствия

В ночь на четверг, 31 октября, противники с разных
направлений волнами запускали на Киев беспилотные

Ночной удар орков по Киеву дронами - в Подольском районе есть последствия.

URL: <https://t.me/uniannet/149473>

ВСУ в Херсонской области уничтожили "глаза Мордора". URL: <https://t.me/uniannet/109553>

ДОДАТОК 8

Ми отримали майже 500 листів з ідеями для поштових марок!. URL:
<https://ksu24.kspu.edu/s/ScMze>

Урбан

17:30 27 SEP 2022

Інші матеріали

Don't: [facebook.com/romagmashclub](https://www.facebook.com/romagmashclub)

З нагоди Дня авіації на столичному Подолі відбулося відкриття муралу "Привид Києва".

14 квіт. 19:22

Корея надасть понад \$ 4,7 млн на цифровізацію українського Уряду

14 mai, 18:59

Blue Origin запустила у космос перший жіночий екіпаж: у складі – полярка Кеті Перрі разом із п'ятьма жінками

94 K&E, 18:50

Не хотіли на фронт:
військовополонені китайці
розповіли, як їх використовувала
росія, та просять Пекін їх забрати

14:00, 18:24

Масової евакуації з прифронтових громад Запоріжжя не фіксується, – Федоров

У Києві відкрили мурал "Привид Києва". URL: <https://rubryka.com/2022/08/27/pryvyd-kyyyeva-mural/>

24 Канал / Новини України / Стала відома доля жінки з Геніченська, яка радила окупантам класти в кишені насіння соняшника...

23 вересня 2024, 20:48 |

| 2 хв

Стала відома доля жінки з Геніченська, яка радила окупантам класти в кишені насіння соняшника

Анастасія Колеснікова

Джерело: Район Геніченськ

ОСНОВНІ ТЕЗИ

- У березні 2022 року мільйони переглядів набрало відео, на якому жінка з окупованого Геніченська радить загарбникам покласти у кишені насіння соняшника.
- За опір загарбникам Світлана Панкова зазнавала переслідувань.
- Наразі відомо, що сміливій жінці вдалося вирвати з окупованої території.

Що відомо про Світлану Панкову, яка радила загарбникам класти у кишені насіння / Колаж 24 Каналу

Стала відома доля жінки з Геніченська, яка радила окупантам класти в кишені насіння соняшника. URL: https://24tv.ua/svitlana-pankova-yaka-radila-rosiyanam-poklasti-nasinnya-kishenyu_n2647762

ТСН ПН, 14 КВІТНЯ \$40.90 €46.70 +8° ОДЕСА

Усі публікації Краще з YouTube Ексклюзив ТSN Україна Політика Війна Глумур Преспорт Леді Здоров'я Астрологія Відео Рецепти Економіка Київ Ще

Шоу-бізнес Мода Краса Здоров'я Секс Дім Діти Кухня Подорожі Психологія Астрологія Фото

ТСН • Леді • Суспільство

20:16, 08.07.23 • Суспільство • 1557 • 2 хв

"Це геноцид, а не конфлікт": пес Патрон про п'ятсот днів війни в Україні

Собака-піротехнік для міжнародної преси підкреслив, що повномасштабне вторгнення Росії в Україну – це не конфлікт, а геноцид.

АЛІНА ОНОПА

19:34, 14.04.25 • 394

Зворушливо і гарно: наречена здивувала бабусю, одягнувши її весільну сукню 1963 року

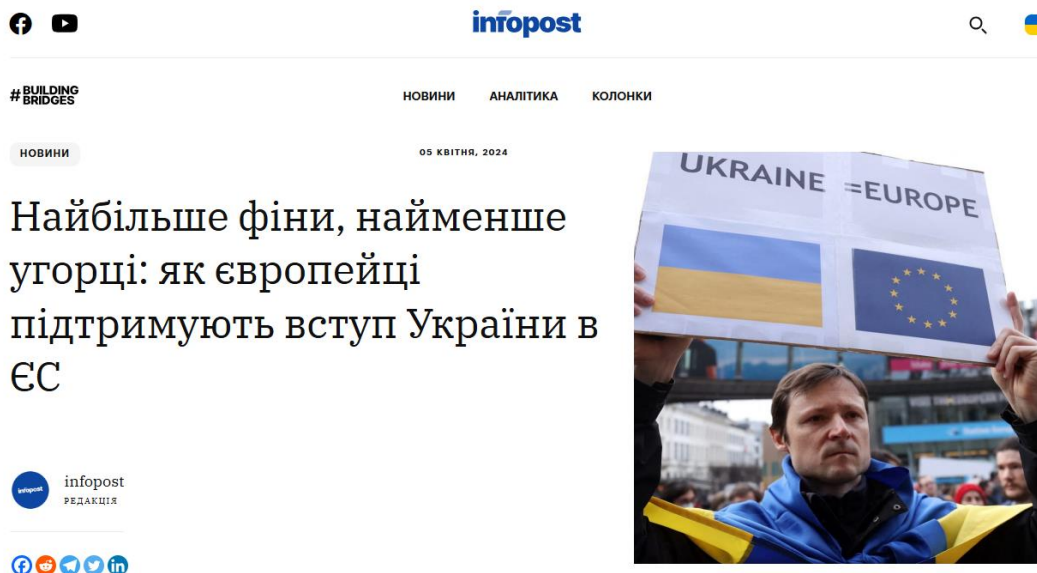
19:18, 14.04.25 • 28k

Що зірки нам пророкують: гороскоп на 14-20 квітня 2025 року

Пес Патрон / © Instagram nca Патрона

"Це геноцид, а не конфлікт": пес Патрон про п'ятсот днів війни в Україні. URL: <https://tsn.ua/lady/news/obschestvo/ce-genocid-a-ne-konflikt-pes-patron-pro-p-yatsot-dniv-viyni-v-ukrayini-2366362.html>

Найбільше фіни, найменше угорці: як європейці підтримують вступ України в ЄС. URL: <https://infopost.media/ne-vtomylys-vid-ukrayiny-45-yevropejcziv-pidtrymuyut-perspektyvu-vstupu-ukrayiny-v-yes/>

УКРІНФОРМ

Засновано у 1918 році

Крайнім терміном для вступу України до ЄС має
бути 2030 рік - глава МЗС Литви

02.04.2025 10:54

Крайнім терміном для вступу України до ЄС має бути 2030 рік - глава
МЗС Литви. URL: [https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3977513-
krajnim-terminom-dla-vstupu-ukraini-do-es-e-2030-rik-glava-mzs-litvi.html](https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3977513-krajnim-terminom-dla-vstupu-ukraini-do-es-e-2030-rik-glava-mzs-litvi.html)

Світлана Остапа

Сприяння євроінтеграційним процесам України. Моніторинг роботи комітету гуманітарної та інформполітики за друге півріччя 2023 року. URL: <https://detector.media/infospace/article/221752/2024-01-16-spryyannya-ievrointegratsiynym-protseham-ukrainy-monitoryng-roboty-komitetu-gumanitarnoi-ta-informpolityky-za-druge-pivrichchya-2023-roku/>

ДОДАТОК 10

	SIMPLE	CONTINUOUS	PERFECT
PRESENT	РУССКИЙ ВОЕННЫЙ КОРАБЛЬ ЙДЕ НАХУЙ	ПРЯМО ЗАРАЗ РУССКИЙ ВОЕННЫЙ КОРАБЛЬ ЙДЕ НАХУЙ	РУССКИЙ ВОЕННЫЙ КОРАБЛЬ ЩОЙНО ПІШОВ НАХУЙ
PAST	РУССКИЙ ВОЕННЫЙ КОРАБЛЬ ВЖЕ ПІШОВ НАХУЙ	РУССКИЙ ВОЕННЫЙ КОРАБЛЬ ЙШОВ НАХУЙ ВЧОРА О 12-Й ПОКА ВСУ ВИНИЩУВАЛИ РОСІЙСКУ АРМІЮ НА СУШІ	РУССКИЙ ВОЕННЫЙ КОРАБЛЬ ПІШОВ НАХУЙ К ТОМУ ЧАСУ ЯК РОСІЙСКА АРМІЯ БУЛА ВИНИЩЕНА
FUTURE	РУССКИЙ ВОЕННЫЙ КОРАБЛЬ ПІДЕ НАХУЙ ЗАВТРА	РУССКИЙ ВОЕННЫЙ КОРАБЛЬ ПІДЕ НАХУЙ ЗАВТРА О 12-Й ПОКА ЗСУ БУДУТЬ ВБИВАТИ ЇХ НА СУШІ	РУССКИЙ ВОЕННЫЙ КОРАБЛЬ ВЖЕ ПІДЕ НАХУЙ К ТОМУ МОМЕНТУ ЯК МИ ДОСТАНИМО РАКЕТНИЦІ

ДОДАТОК 11

UKRAINE CRISIS media center

ПРО УКМЦ ▾ ПРЕСЦЕНТР УКМЦ ▾ НАПРЯМИ ▾ НОВИНИ ▾ ПОДІЇ ▾ ВІДЕО ▾ АНОНСИ ▾ ТРАНСЛЯЦІЯ

Підтримати Контакти 🔊 🔍

Головна ▾ Група з аналізу гібридних загроз

ГРУПА З АНАЛІЗУ ГІБРИДНИХ ЗАГРОЗ

Про НВАГ Дослідження Аналітика Інфографіка ЗМІ про нас Відео

НВАГ працює над вивченням і прогнозуванням нових потенційних сценаріїв глобальної гібридної війни та допомагає Україні та міжнародним партнерам у розробці політики і стратегічних рішень для попередження і подолання гібридних загроз. Наша ціль: визначати інформаційні загрози з боку Російської Федерації та повідомляти національним, європейським та американським зацікавленим сторонам про способи подолання їхнього впливу на демократичні процеси у відповідних країнах та регіонах.

Європейська інтеграція України на виборах в країнах ЄС. Інформаційний аспект

2025 рік може стати знаковим у відносинах між Україною та Європейським. Очікується, що незабаром Україна відкриє перший кластер у переговорах про вступ до ЄС. Під час заходу відбудеться презентація експертного опитування: «Тема європейської інтеграції України напередодні виборів 2025 року в країнах ЄС: досвід Польщі, Румунії та Чехії». Опитування проводилося УКМЦ з 10 по 20 березня [...] [ВІДПОВІДЬ](#)

ГРУПА З АНАЛІЗУ ГІБРИДНИХ ЗАГРОЗ. URL: <https://uacrisis.org/uk/hybrid>

Недоступні відео приховано

1 Генералопад в міністерстві оборони РФ | ОБЕРЕЖНО! ФЕЙК
Телеканал 2+2 • 5,8 тис. переглядів • 10 місяців тому

2 **СПРАВА ГЕНЕРАЛІВ: ЩО ЧЕКАЄ НА АРМІЮ РФ**

3 **ОБЕРЕЖНО! Фейк – проєкт про ...**
власник: Телеканал 2+2
Список відтворення • 152 відео • 45 013 переглядів
Обережно! Фейк – проєкт, головна мета якого – розказати про фейки та маніпуляції, розповсюджені кремлівською пропагандою. [Відтворити все](#)

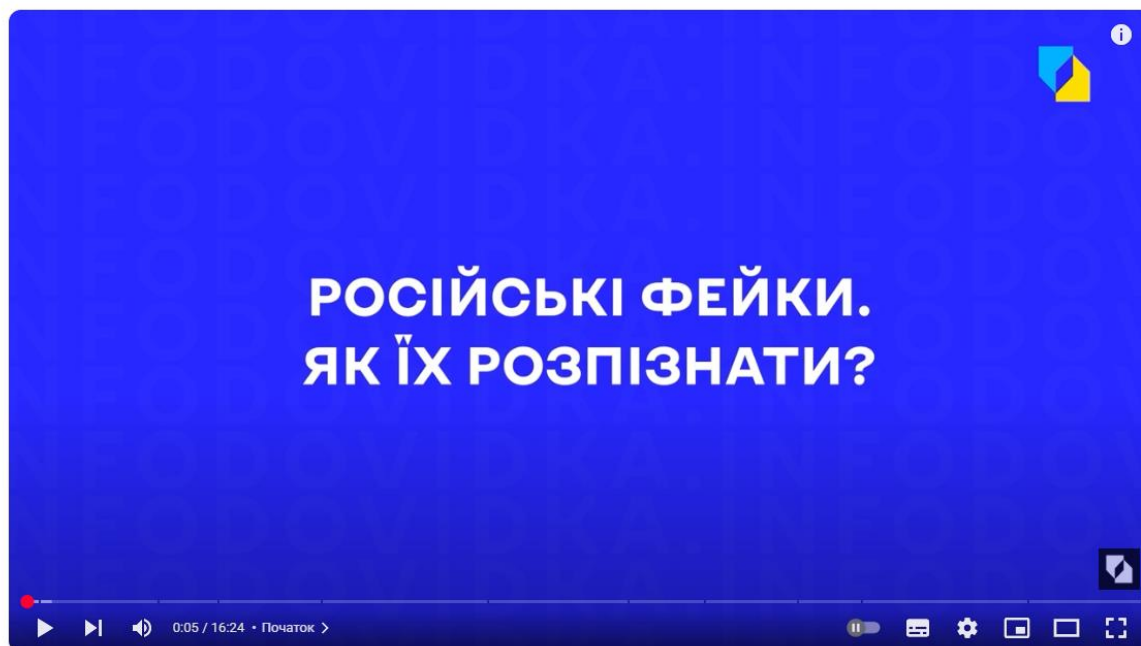
4 **КОЛИ ПОЛЬЩА НАПАДЕ НА УКРАЇНУ**
Телеканал 2+2 • 5,5 тис. переглядів • 10 місяців тому

Опис

Обережно! Фейк – проєкт, головна мета якого – розказати про фейки та маніпуляції, розповсюджені кремлівською пропагандою.

Автори програми разом з ведучим Олександром Преподобним розбиратимуть російські наративи та схеми дезінформації, розроблені для дискредитації України. Крім того, на прикладі найнебезпечніших фейків, розповсюджених серед українців, Олександр Преподобний пояснюватиме, як виявляти дезінформацію, щоб не потрапити на гачок ворожої пропаганди.

Обережно! Фейк – проєкт, головна мета якого – розказати про фейки та маніпуляції, розповсюджені кремлівською пропагандою. URL: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLA4DQZzzQYpYt8qGSDxgu3Dt4wDXP6SOm>

Російські маніпуляції: як розпізнати фейки в новинах?

SPRAVDI

Підписалося 28 тис. користувачів

Підписатися

107

Поділитися

Завантажити

Російські маніпуляції: як розпізнати фейки в новинах? URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=IycB5IURifw>

STOP FAKE.ORG

НОВОСТИ

Фейк: Украинская беженка в Варшаве попыталась отравить коллегу, чтобы освободить место уборщицы для своей матери
2025-04-12

Фейк: Переход ПЦУ на «католический календарь» был профинансирован USAID
2025-04-10

StopFake – social media

StopFake in other languages

StopFake. URL: <https://www.stopfake.org/uk/golovna/>

ДОДАТОК 12

PROMETHEUS Каталог Prometheus PLUS Замовити курс Увійти Приєднатися

Головна / Курси / Громадянське суспільство / Медіаграмотність

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ: ЯК НЕ ПІДДАВАТИСЯ МАНІПУЛЯЦІЯМ?

Опануйте навички медіаграмотності, щоб захиститися від інформаційних маніпуляцій та ухвалювати обґрунтовані рішення! Курс «Медіаграмотність: як не піддаватися маніпуляціям?» навчить вас ефективно відрізняти правдиву інформацію від дезінформації та маніпуляцій.

★ 9,4 Безкоштовно

Медіаграмотність: як не піддаватися маніпуляціям?
<https://prometheus.org.ua/prometheus-free/resisting-media-manipulation/>

URL: